Foto orientēšanās spēles "Salacas ielejas dārgumi" Mazsalacas kārta (01.06.2025.-31.08.2025.)

Dabas aizsardzības pārvalde

Life IS SALACA

Projektu līdzfinansē Eiropas Savienība

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

SILAVA

BIOR

LVĢMC

1. Iepazīsties ar nolikuma nosacījumiem LIFE IS SALACA mājaslapā: https://lifeissalaca.silava.lv/

2. Dodies dabā apmeklēt kontrolpunktus. Ņem vērā, ka par ieeju Skaņākalna dabas parkā var tikt ieturēta ieejas maksa - par to pārliecinies Skaņākalna dabas parka informācijas centrā!

3. Iepazīsties ar dabas vērtību aprakstiem otrā lapas pusē vai skenējot kvadrātkodu.

4. Norādi katram attēlam atbilstošā kontrolpunkta numuru (piemēram, A:20).

6. Līdz 31.08.2025. reģistrē savu komandu un iegūtās atbildes veidlapā: https://ej.uz/Mazsalacaskarta

Z R A D

0 100 200 m

Apzīmējumi

- Apskates objekti
- Kontrolpunkti
- Foto orientēšanās spēles maršruts (~8,5 km)
- Dabas parks "Salacas ieleja"
- teritorijas, kuras aizliegts šķērsot

Kontrolpunktu novietojums (dabā nav marķēti):

1. Stumbenis ar piepēm takas malā.
2. Platlapju koks ar lielu dobumu taku krustojuma DR stūrī.
3. Lapkoku alejas un takas stūris.
4. Baltā stārķa ligzda elektrības staba galā.
5. Dabas parka "Salacas ieleja" piemineklis asfaltēta ceļa malā.
6. Skats uz aizsargājamo mežu biotopu 91F0 "Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielām upēm)" laipas un strauta krustojumā.
7. Skats uz putnu alām Salacas kreisā krasta aizsargājamā iežu atseguma biotopā 8220 "Smilšakmens atsegumi".
8. Tilts pār nelielu straujteci.
9. Liela putna koka skulptūra takas malā.
10. Skats uz aizsargājamā iežu atseguma biotopa 8220 "Smilšakmens atsegumi" nišu no koka soliņa upes malā.
11. Sausoknis takas malā.
12. Priežu dižkoki taku krustojumā pie skatu platformas.
13. Skats uz Salacas kreisā krasta pieteku Lanģupīti nelielas iemītas takas galā (blakus lielas bedres).
14. Avots ar norādi nogāzes malā.
15. Skats no šūpolēm uz aizsargājamu saldūdeņu biotopu 3260 "Upju straujteces un dabiski upju posmi".
16. Aizsargājams mežu biotops 9010* "Veci vai dabiski boreāli meži" pie liela ģeometriska vides objekta.
17. Skats no informācijas stenda uz aizsargājamu iežu atsegumu biotopu 8220 "Smilšakmens atsegumi".
18. Dižozols takas galā blakus periodiski pārplūstošai vietai.
19. Skats no Velnalas ieejas uz aizsargājamu mežu biotopu 9180* "Nogāžu un gravu meži".
20. Liels skudrupūznis asfaltēta ceļa malā.

Skaņaiskalns 17 · 16 Velķu klintis · 15 Velna kancele · 18 Rūķu taka · Skābumballa 14 · 20 Velnāla · 19 · 13 · Lanģupīte · Sapņu trepes 12 · 11 · 10 · Eņģeļu ala · Salaca · Velnakmens 9 · Vilkaču priede 8 · 4 · 3 · 5 · Valtenberģu muiža · 2 · 1 · 6 · Bezdelīgu klintis un alas 7 · Dabas parks "Salacas ieleja" · Lībiešu pilskalns · Dambīšupīte

Plašāk par dabas vērtībām apmeklētajos kontrolpunktos uzzini LIFE IS SALACA mājaslapā, skenējot kvadrātkodu.

Jūs atrodaties īpaši aizsargājamā dabas teritorijā - dabas parkā "Salacas ieleja". Saudzējiet dabas vērtības!

Foto orientēšanās spēles laikā jāturās uz takām un ceļiem, aizliegts šķērsot atzīmētās aizliegtās teritorijas, kā arī citas vietas, kur dabā tas ir norādīts. Dalībnieki paši uzņemas atbildību par savu rīcību, drošību un veselības stāvokli.

Datu avoti: Copyright 2018 Geofabrik GmbH and OpenStreetMap Contributors; Valmieras novada pašvaldība, 2025; LVM GEO: Digitālais reljefa modelis (1. cikls), LĢIA 7. cikla ortofoto karte; Atvasināti Topogrāfiskā karte mērogā 1:10 000 © Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra, 2009. – 2016. gads. Ģeotelpiskās datu kopas identifikators un nosaukums: topogrāfiskā karte mērogā 1:10 000 bez reljefa datiem ID:LVA.LGIA.TOPO10.v3; LIFE IS SALACA, 2025

Karte sagatavota: LKS-92 TM (EPSG-3059)

©LIFE IS SALACA 2025

Kontrolpunktu dabas vērtību apraksti

Kontrolpunkts Nr. 1
Stumbenis ir koks ar nolauztu augšdaļu. Tas ir svarīgs bioloģiskās daudzveidības elements, jo kopā ar sausokņiem (nokaltis koks ar zariem) un kritalām (guļošs koks) veido atmirušo koksni.

Kontrolpunkts Nr. 2
Veci, lieliem dobumiem bagāti platlapju koki ir īstas dabas retumu krātuves. Tā ir mājvieta dažādām sūnu, ķērpju, kukaiņu un putnu sugām. Nereti šādus vecus, dobumainus platlapju kokus par savu dzīvesvietu izvēlas kāda īpaša vabole – lapkoku praulgrauzis, kas ir reta un īpaši aizsargājama suga ne tikai Latvijā, bet visā Eiropā.

Kontrolpunkts Nr. 3
Alejas ir būtiska Latvijas kultūrainavas sastāvdaļa. Tām ir estētiska, kultūrvēsturiska, zinātniska un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas vērtība. Latvijā kopā ir 62 īpaši aizsargājamas alejas. Bieži vien daudzās alejās vecie koki ir sasnieguši arī dižkoku izmērus.

Kontrolpunkts Nr. 4
Baltais stārķis jeb svētelis ir viens no vislabāk zināmajiem putniem. Savos izmēros tas ir gana liels – tā svars var sasniegt 3,5 kg, bet spārnu izpletums ir 1,5 – 1,6 m. Pie labvēlīgiem dzīves apstākļiem baltais stārķis var nodzīvot pat 30 gadus. Tikai retais zina, ka baltais stārķis ir īpaši aizsargājama putnu suga, tādēļ nav pieļaujama to ligzdas vietu postīšana.

Kontrolpunkts Nr. 5
Dabas parks "Salacas ieleja" ir vairāk kā 6000 ha plaša īpaši aizsargājama dabas teritorija Limbažu un Valmieras novados, kurā sastopamas 92 īpaši aizsargājamas sugas un 22 biotopu veidi. Dabas parks ir iekļauts arī Natura 2000 teritoriju tīklā, kas ir vienots Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo teritoriju tīkls.

Kontrolpunkts Nr. 6
91F0 "Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielām upēm" ir viens no Latvijā retāk sastopamajiem ES nozīmes meža biotopiem. Dabas parkā "Salacas ieleja" šis biotops aizņem ap 40 ha.

Kontrolpunkts Nr. 7
Smilšakmens atsegumi ir ne tikai vizuāli ļoti krāšņi ainavas veidotāji, bet tos par savām ligzdošanas vietām izvēlas arī vairākas putnu sugas, piemēram, krastu čurkstes un zivju dzenīši.

Kontrolpunkts Nr. 8
Straujteces ir upes vai to posmi, kuros straumes ātrums ir lielāks par 2 m/s. Visām upēm, bet it īpaši straujtecēm piemīt kāda unikāla superspēja, ko sauc par pašattīrīšanos. Vai zināji, ka viena 5-10 m^2 liela straujtece spēj attīrīt viena cilvēka dienas laikā saražoto piesārņojumu?

Kontrolpunkts Nr. 9
Latvijas īpaši aizsargājamo sugu sarakstā patlaban ir ierakstītas 103 putnu sugas (99 īpaši aizsargājamas sugas un 4 ierobeži izmantojamas īpaši aizsargājamas sugas). Dabas parkā "Salacas ieleja" patlaban zināmas 44 īpaši aizsargājamas putnu sugas.

Kontrolpunkts Nr. 10
Salacas piekraste ir ar smilšakmens atsegumiem un alām otra bagātākā Latvijas upe. Tikai Gauja var dižoties ar lielākām šo dabas bagātību aizņemtajām platībām. Salacas krastos kā greznas rotas izkārtojušās 18 alas un 164 smilšakmens atsegumi ar kopējo platību nedaudz virs 3 hektāriem.

Kontrolpunkts Nr. 11
Sausoknis ir nokaltis koks ar zariem. Kokam sasniedzot savu bioloģisko vecumu vai arī dažādu dabisku faktoru ietekmē, koka fizioloģiskie procesi beidzas un tas atmirst jeb nokalst, veidojot atmirušu stāvošu koksni.

Kontrolpunkts Nr. 12
Dižkoki ir viena no neatņemamām Latvijas dabas vērtībām. Koks dižkoka statusu iegūst, sasniedzot vienu no diviem kritērijiem - apkārtmēru vai augstumu. Līdz 2025. gada 22. maijam Latvijā ir apzināti un reģistrēti 15 786 dižkoki. Dabas parkā "Salacas ieleja" līdz šim reģistrēti 84 valsts nozīmes dižkoki, no kuriem visbiežāk sastopama parastā priede.

Kontrolpunkts Nr. 13
Latvijā kopā ir ap 12 500 ūdensteču, kas veido 37 500 km kopgarumu, kas ir gandrīz tikpat daudz, cik Zemes garākās paralēles jeb Ekvatora garums. Laņģupīte ir Salacas kreisā krasta pieteka, viena no Latvijas mazajām upēm, kuras garums nedaudz pārsniedz 6 km. Neskatoties uz upes lielumu, visas upes – gan īsākas, gan garākas, ir vienlīdz nozīmīgas Latvijas hidrogrāfiskā tīkla daļas.

Kontrolpunkts Nr. 14
Latvijā ir tūkstošiem avotu, kuros izplūst kristāldzidrs ūdens no zemes dziļākajiem slāņiem. Salacas labā krasta piekrastē izplūst avots, kas tiek dēvēts par Skābumbaļļu. Avots iztek no aptuveni 20 m garas alas.

Kontrolpunkts Nr. 15
Salaca ir Ziemeļvidzemes dabas pērle un Baltijas valstu galvenā lašupe. Tā iztek no Burtnieku ezera un savu 96 km garo tecējumu noslēdz Salacgrīvā, ietekot Rīgas jūras līcī. Salaca atbilst ES nozīmes biotopam "Upju straujteces un dabiski upju posmi".

Kontrolpunkts Nr. 16
ES nozīmes mežu biotops 9010* "Veci vai dabiski boreāli meži" ir biežāk sastopamais mežu biotopa veids dabas parkā "Salacas ieleja". Šim biotopam atbilst ap 535 ha mežu. Bez tam 9010* biotops ir visvairāk sastopamais mežu biotopu veids arī visā Latvijā.

Kontrolpunkts Nr. 17
Smilšakmens atsegumi Salacas krastos ir īsteni vēstures liecinieki. Tie sevī glabā informāciju par ļoti seniem laikiem, jo veidojušies Devona periodā, kas ilga gandrīz 60 miljonus gadu. Viens no krāšņākajiem Salacas smilšakmens atsegumiem ir Skaņaiskalns, kas ir 12 m augsts un 95 m garš smilšakmens atsegums Salacas kreisajā krastā.

Kontrolpunkts Nr. 18
Līdz 2025. gada 22. maijam Latvijā kopā reģistrēti 5967 ozoli, kas atbilst dižkoka statusam, kas ir gandrīz viena trešdaļa no visu dižkoku skaita. Dabas parkā "Salacas ieleja" parastais ozols ir otrs biežāk sastopamais dižkoks aiz parastās priedes – tas reģistrēts 14 reizes.

Kontrolpunkts Nr. 19
ES nozīmes mežu biotops 9180* "Nogāžu un gravu meži" dabas parkā "Salacas ieleja" ir otrs biežāk sastopamais meža biotops aiz 9010* "Veci vai dabiski boreāli meži". Dabas parka teritorijā tas sastopams gandrīz 167 ha platībā.

Kontrolpunkts Nr. 20
Skudru pūznis ir čaklo meža sanitāru – skudru mājvieta. Tās ir relatīvi lielas, kupolveidīgas, no skujām, skuju gabaliem, zāles stiebriem, sēklām, salmiem, koku mizas plēksnēm un zariem darinātas kaudzes. Pietiekami lielā skudrupūznī cieši viena otrai blakus var mājot simtiem tūkstošu skudru.

@LIFE IS SALACA 2025